

זעזועית גדולה *Briza maxima* - פורחת בחבל הים

תיכוני (מאי 2017)

כתבה: ערגה אלוני

זעזועית גדולה *Briza maxima* (דגניים) היא צמח עשבוני חד-שנתי המיוחד במראהו בכך ששיבולית הפרח קצרה, נטויה כלפי מטה ונעה עם כל תנועת רוח קלה. הצמח זקוף, גבעולו דק והוא מגיע לגובה 30 ס"מ. העלים דמויי סרגל, מעט שעירים ומסתיימים בקצה מחודד. עלים אחדים עוטפים את גבעול התפרחת.

זעזועית גדולה. צילמה: ערגה אלוני ©
התפרחת מכבד רפה, השיבוליות נטויות והגלומות בבסיס השיבוליות צבעוניות.

התפרחת מכבד רפה בעל גבעולים נימיים המסתיימים ב-1-3 שיבוליות תלויות. השיבוליות מרוחקות זו מזו, ופונות כלפי הקרקע. אורך השיבולית כ-1 ס"מ, רחבה 0.5 ס"מ, פחוסה משני צדיה. השיבולית היא מקבץ של פרחים ארוזים בצפיפות לסרוגין, זה על זה. מספר הפרחים בשיבולית הוא 4-20, רעופים זה על זה. צבע השיבולית ירוק שקוף ובבסיסה שתי הגלומות הצבעוניות שצבען נוטה לסגול ומקנות לשיבולית בסיס צבעוני. צורת הגלומה כקערה הפוכה, קמורה בגבה. המוץ התחתון בכל פרח דומה בצורתו לגלומה, עליו 5-7 עורקים והמוצים חסרי מלען.

זעזועית גדולה - שיבוליות בהגדלה. צילמה: ערנה אלוני ©

הפרח דו מיני חסר כותרת. השחלה עילית בת שתי צלקות מנוצות. אבקנים 3. בעת הבשלת האבקנים הם נשלפים מהגלומה החוצה ותלויים בין גג הגלומה לזו שמתחתה. הפרחים מואבקי רוח בדומה לדגניים האחרים. הפרי גרגיר. כאשר הצמח מתייבש, גוון השיבוליות משתנה לצהוב והן לרוב נשברות במרכזן ונפוצות ברוח.

זעזועית גדולה. צילמה: ערנה אלוני ©

מימין - שיבולית בפריחה, האבקנים בולטים מתוך המוצים; במרכז - המוץ מעורק, גבו כלפי מטה, נראית השחלה ולשכות האבקנים; משמאל - הגרגיר מוקף על ידי המוצים

להנדלה - לחצו על התמונות

זעזועית גדולה שכיחה בבתה בחבל הים תיכוני, נפוצה בשטחים של עשב ח"ש בחורשות נטע האדם. תפוצתה העולמית משתרעת בארצות הים התיכון, צפון אפריקה, ומערב אסיה. בשל הייחוד של צורת התפרחת היא נאספה בידי אדם והועברה גם ליבשות רחוקות. היום הצמח מצוי באיים הבריטים, באוסטרליה, במערב ארה"ב, ובמרכז אמריקה. במערב ארה"ב, הוחדר הצמח לקליפורניה וכיום הוא נפוץ שם בבר.

בארץ מצויים שלושה מיני זעזועית. שני המינים הנוספים הם **זעזועית קטנה** שלה עוקצי פרח ארוכים ושיבוליות קטנות. מין נוסף היא **זעזועית משובלת** אשר לה עוקץ קצר והשיבולית אינה נטויה מטה.

מימין - זעזועית משובלת; משמאל - זעזועית קטנה. צילמה: ערגה אלוני ©

ספרות:

פינברון-דותן נ ודנין א 1991 המגדיר לצמחי-בר בארץ-ישראל. כנה. ירושלים.
שמידע א 2005 צמחי ישראל, המדריך השלם לצמחים ופרחים בא"י. הוצאת מפה.

---

briza maxima.htm <https://keyserver.lucidcentral.org>

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: אלוני ע 2017 זעזועית גדולה *Briza maxima* - פורחת בחבל הים תיכוני (מאי 2017), פורחי החודש, כתב-עת "כלנית" מספר 4.
<https://www.kalanit.org.il/briza-maxima>